

Plan Zarządzania Ryzykiem

Arypiprazol

VI.2 Podsumowanie planu zarządzania ryzykiem dla produktu Aripiprazole +pharma przeznaczone do publicznej wiadomości

VI.2.1 Omówienie rozpowszechnienia choroby

Schizofrenia

Schizofrenia to zaburzenie psychiczne lub grupa zaburzeń psychicznych cechujących się utratą kontaktu z rzeczywistością, omamami (halucynacjami), urojeniami (przekonaniami nieznanymi potwierdzenia w rzeczywistości), chaotyczną mową i zachowaniem, ograniczonym zakresem emocji, upośledzoną zdolnością rozumowania i rozwiązywania problemów oraz dysfunkcją zawodową i społeczną³. Około 1% ludzi na świecie cierpi na schizofrenię. Nie stwierdza się różnic w częstości występowania tej choroby ze względu na płeć, choć u 40% pacjentów płci męskiej pierwsze objawy choroby pojawiają się przed 20. rokiem życia, podczas gdy u kobiet ma to miejsce w drugiej dekadzie życia³.

Choć bezpośrednia przyczyna schizofrenii nie jest znana, to do jej rozwoju mogą przyczynić się czynniki genetyczne i czynniki środowiskowe³.

Schizofrenia to choroba przewlekła, której rozwój może przebiegać przez kilka faz. Im wcześniej zostanie podjęte leczenie, tym lepsze rokowania³. W ciągu pierwszych pięciu lat od pojawienia się objawów może stopniowo pogarszać się funkcjonowanie pacjenta, jego umiejętności społeczne i zawodowe wraz z postępującym zaniedbywaniem siebie oraz funkcjonowanie w sferze poznawczej. Po tym okresie pogarszanie sprawności zwykle zatrzymuje się na tym samym poziomie. Wydaje się, że choroba może łagodnieć w późniejszym okresie życia, szczególnie u kobiet³.

Epizody maniakalne w zaburzeniu afektywnym dwubiegunowym typu I

Zaburzenie afektywne dwubiegunowe typu I cechuje się wystąpieniem co najmniej jednego epizodu maniakalnego, (wpływającego na prawidłowe funkcjonowanie społeczne i zawodowe) zazwyczaj pośród epizodów depresyjnych². Epizod maniakalny to okres uporczywie podwyższonego, ekspansywnego lub drażliwego nastroju, czemu towarzyszą niektóre z następujących objawów: podwyższona samoocena lub urojenia wielkościowe, zmniejszone zapotrzebowanie na sen, gadatliwość, gonitwa pomysłów, nadmierne rozkojarzenie uwagi, nadpobudliwość lub pobudzenie psychoruchowe, nadpobudliwość seksualna i podejmowanie ryzykownych zachowań¹.

Choć bezpośrednia przyczyna zaburzenia afektywnego dwubiegunowego nie jest znana, to do rozwoju tej choroby mogą przyczyniać się uwarunkowania genetyczne, zaburzenia stężenia neuroprzekazników (czyli cząsteczek chemicznych przewodzących sygnały w mózgu) oraz czynniki psychospołeczne².

Zaburzenie afektywne dwubiegunowe ujawnia się zwykle w pierwszej, drugiej lub trzeciej dekadzie życia. Zaburzenie afektywne dwubiegunowe typu I rozwija się równie często u osób płci męskiej, jak i żeńskiej².

Plan Zarządzania Ryzykiem

Arypiprazol

VI.2.2 Podsumowanie korzyści wynikających z leczenia

Schizofrenia

Leczenie schizofrenii obejmuje stosowanie leków przeciwpsychotycznych, rehabilitację oraz psychoterapię. Arypiprazol to lek należący do grupy leków określanych mianem leków przeciwpsychotycznych drugiej generacji³.

Arypiprazol był oceniany

- U osób dorosłych: W trzech krótkoterminowych (cztero- do sześciotygodniowych) badaniach z udziałem łącznie 1228 pacjentów, arypiprazol powodował istotnie większą poprawę w zakresie objawów psychotycznych niż placebo (czyli tabletki niewywierające żadnego działania leczniczego). W 26-tygodniowym badaniu z udziałem pacjentów ze ustabilizowaną schizofrenią, arypiprazol powodował większe zmniejszenie częstości nawrotu choroby w porównaniu z placebo (odpowiednio: 34% i 57%). W 52-tygodniowym badaniu, arypiprazol okazał się równie skuteczny co haloperydol w utrzymywaniu pacjentów z stanie remisji⁴.
- U młodzieży: W 6-tygodniowym badaniu arypiprazol powodował istotnie większą poprawę w zakresie objawów psychotycznych niż placebo. U pacjentów w wieku od 15 do 17 lat, którzy stanowili 74% badanej grupy, efekt ten utrzymywał się przez dodatkowe 26 tygodni⁴.

Epizody maniakalne w zaburzeniu afektywnym dwubiegunowym typu I

Leczenie zaburzenia afektywnego dwubiegunowego obejmuje stosowanie leków stabilizujących nastrój, leków przeciwpsychotycznych drugiej generacji, lub obu łącznie oraz psychoterapię².

Jak wykazano w opisanych poniżej badaniach, arypiprazol stosowany w monoterapii lub łącznie z litem bądź walproinianem okazywał się skuteczniejszy od komparatora w **leczeniu** objawów maniakalnych i **zapobieganiu** nawrotom zaburzenia afektywnego dwubiegunowego i/lub maniakalnego⁴:

- W pięciu badaniach u osób dorosłych: W dwóch 3-tygodniowych badaniach, z zastosowaniem zmiennej dawki, z udziałem pacjentów z epizodem maniakalnym lub mieszanym w przebiegu zaburzenia afektywnego dwubiegunowego (komparator: placebo). W jednym 6-tygodniowym badaniu z udziałem pacjentów z epizodem maniakalnym lub mieszanym w przebiegu zaburzenia afektywnego dwubiegunowego, którzy częściowo nie reagowali na monoterapię litem lub walproinianem przez dwa tygodnie (komparator: lit lub walproinian w monoterapii). W jednym 26-tygodniowym badaniu, które zostało przedłużone o 74-tygodnie z udziałem pacjentów z objawami maniakalnymi, którzy byli w stanie remisji w trakcie stosowania arypiprazolu (komparator: placebo). W jednym 52-tygodniowym badaniu z udziałem pacjentów będących w stanie remisji i otrzymujących arypiprazol w skojarzeniu z litem albo walproinianem przez kolejne 12 tygodni (komparator: placebo).
- W jednym badaniu u dzieci i młodzieży: W jednym 30-tygodniowym badaniu z udziałem 296 pacjentów z epizodem maniakalnym lub mieszanym w przebiegu zaburzenia afektywnego dwubiegunowego (komparator: placebo), w którym to badaniu stwierdzono przewagę arypiprazolu (po 4 i 12 tygodniach), ale tylko u dzieci ze współistniejącym zespołem nadpobudliwości psychoruchowej z deficytem uwagi (ADHD, n = 139).

Plan Zarządzania Ryzykiem

Arypiprazol

Arypiprazol okazał się równie skuteczny co lit lub haloperydol w **podtrzymywaniu** remisji objawów w 12. tygodniu badania u dorosłych pacjentów z epizodem maniakalnym lub mieszanym w przebiegu zaburzenia afektywnego dwubiegunowego typu I⁴.

VI.2.3 Niewiadome związane z korzyściami z leczenia

Brak wystarczających informacji na temat stosowania arypiprazolu u dzieci i młodzieży oraz u kobiet w ciąży i karmiących piersią.

VI.2.4 Podsumowanie niepokojących kwestii dotyczących bezpieczeństwa

Istotne zidentyfikowane zagrożenia

Zagrożenie	Co już wiadomo	Możliwości zapobiegania
Zaburzenia mózgu cechujące się patologicznymi ruchami mimowolnymi (zespół pozapiramidowy), w tym ruchami mimowolnymi (repetytywnymi), głównie w obrębie ust i języka (dyskinezy późne)	Zaburzenia pozapiramidowe mogą występować z częstością do 1 na 10 pacjentów przyjmujących arypiprazol. U niektórych dzieci leczonych arypiprazolem dochodziło do rozwoju takich zaburzeń pozapiramidowych, jak niepokój ruchowy z wewnętrznym przymusem ciągłego poruszania się i niemożnością usiedzenia w miejscu (akatyzyja), a także grupy zaburzeń mózgu cechujących się obniżoną zdolnością do wykonywania ruchów, drżeniem i sztywnością mięśni (parkinsonizm). Dyskinezy późne występują z częstością do 1 na 100 pacjentów przyjmujących arypiprazol. W części przypadków objawy te mogą pojawić się nawet po zakończeniu leczenia.	Brak możliwości zapobiegania. Jeśli jednak objawy podmiotowe i przedmiotowe zaburzeń pozapiramidowych lub dyskinez późnych pojawiają się u pacjenta przyjmującego arypiprazol, wówczas lekarz powinien rozważyć ewentualność obniżenia dawki i powinien ściśle monitorować pacjenta lub przerwać leczenie.
Zespół chorobowy cechujący się wysoką gorączką, sztywnością mięśni, zaburzeniami świadomości, zaburzeniami rytmu serca i innymi objawami (złośliwy	NMS to zespół objawów cechujący się występowaniem: wysokiej gorączki, sztywności mięśni, zaburzeniami świadomości, zaburzeniami rytmu	Brak możliwości zapobiegania. Jeśli jednak u pacjenta pojawią się objawy podmiotowe i przedmiotowe złośliwego zespołu neuroleptycznego lub jeśli

Plan Zarządzania Ryzykiem

Arypiprazol

zespół neuroleptyczny (NMS))	serca i innymi objawami. NMS to poważne schorzenie, które może prowadzić do śmierci. Do rozwoju NMS może dochodzić w przebiegu leczenia lekami przeciwpsychotycznymi, których przedstawicielem jest m.in. arypiprazol. Częstość występowania jest nieznana.	wystąpi u pacjenta gorączka o nieznanej etiologii bez towarzyszących objawów, wówczas lekarz powinien odstawić wszystkie leki przeciwpsychotyczne stosowane przez tego pacjenta, włącznie z arypiprazolem.

Istotne potencjalne zagrożenia

Zagrożenie	Co już wiadomo (w tym powód, dla którego dane zagrożenie uznano za potencjalne zagrożenie)
Napady drgawkowe	Do napadów drgawkowych może dochodzić w przebiegu leczenia lekami przeciwpsychotycznymi, których przedstawicielem jest m.in. arypiprazol. Częstość występowania jest nieznana.
Duże stężenie cukru we krwi / pojawienie się lub zaostrzenie cukrzycy (hiperglikemia, cukrzyca)	W przebiegu leczenia lekami przeciwpsychotycznymi, których przedstawicielem jest m.in. arypiprazol, może dochodzić do hiperglikemii i cukrzycy. Częstość występowania jest nieznana. Opisywano ciężkie powikłania, np. śpiączkę lub zgon. Na większe ryzyko narażeni są pacjenci otyli lub z cukrzycą w rodzinie.
Tendencje samobójcze (Zdarzenia związane z samobójstwem)	U pacjentów z psychozami lub zaburzeniami nastroju występuje zwiększone ryzyko samobójstwa W przebiegu leczenia arypiprazolem opisywano przypadki myśli samobójczych, prób samobójczych i samobójstw dokonanych. Częstość występowania jest nieznana.
Spadek ciśnienia tętniczego podczas wstawiania (Niedociśnienie ortostatyczne)	Niedociśnienie ortostatyczne może występować z częstością do 1 na 100 pacjentów przyjmujących arypiprazol. U dzieci z zaburzeniem afektywnym dwubiegunowym typu I przyjmujących arypiprazol liczba ta jest wyższa (1 na 100 lub więcej, lecz mniej niż 1 na 10).
Wzrost poziomu cholesterolu i innych lipidów we krwi (Dyslipidemia)	W badaniach z udziałem pacjentów leczonych arypiprazolem i pacjentów nieleczonych arypiprazolem (otrzymujących placebo — tabletki bez substancji leczniczej) stwierdzono nieznaczny wzrost poziomu cholesterolu i innych lipidów we krwi. Nie stwierdzono różnic między pacjentami leczonymi arypiprazolem a pacjentami z grupy

Plan Zarządzania Ryzykiem Arypiprazol

	placebo.
Zwiększenie masy ciała	U pacjentów leczonych aripiprazolem opisywano przypadki zwiększenia masy ciała (częstość nieznana). Zwykle u tych pacjentów obecne były istotne czynniki ryzyka, np. cukrzyca, choroby tarczycy lub pewien łagodny nowotwór mózgu (gruczolak przysadki mózgowej). W badaniach klinicznych nie stwierdzono, aby aripiprazol u dorosłych powodował zwiększenie masy ciała. Jednakże działanie powodujące zwiększenie masy ciała wykazano u młodzieży z zaburzeniem afektywnym dwubiegunowym.
Senność, Zmęczenie	Wzmożona senność lub zmęczenie mogą pojawiać się z częstością do 1 na 10 dzieci z zaburzeniem afektywnym dwubiegunowym typu I przyjmujących aripiprazol.
Stosowanie u pacjentów z problemami z sercem lub krążeniem krwi (Choroby układu krążenia)	Aripiprazol należy stosować z zachowaniem ostrożności u pacjentów z problemami z sercem lub krążeniem krwi, ponieważ problemy te mogą się nasilić w trakcie stosowania tego leku. U niektórych osób przyjmujących leki przeciwpsychotyczne (a do nich zalicza się właśnie aripiprazol) występowały przypadki powstawania zakrzepów krwi w żyłach. W związku z tym u pacjentów, u których ryzyko tego rodzaju działań niepożądanych jest podwyższone, powinno stosować się odpowiednie środki zapobiegawcze. U pacjentów leczonych aripiprazolem opisywano przypadki zmian ciśnienia tętniczego i zaburzeń rytmu serca oraz przypadki zawału serca. Częstość występowania jest nieznana. U pacjentów leczonych aripiprazolem opisywano przypadki (częstość nieznana) żyłnej choroby zakrzepowo-zatorowej (w której dochodzi do nagłej niedrożności żył). Jest to ciężkie działanie niepożądane, które może zagrażać życiu pacjenta. Zakrzepy krwi powstałe w żyłach mogą przemieszczać się drogą naczyń krwionośnych do płuc, powodując ból w klatce piersiowej i duszności.
Zaburzenia dotyczące przewodzenia impulsów elektrycznych w sercu (Zaburzenia przewodzenia)	U pacjentów leczonych aripiprazolem opisywano przypadki działań niepożądanych dotyczących wytwarzania i przewodzenia impulsów elektrycznych w sercu, np. zmiany częstości akcji serca lub zaburzenia rytmu serca, a także zmiany w EKG, czyli w elektrokardiogramie (wydłużenie odcinka QT).

Plan Zarządzania Ryzykiem

Arypiprazol

	Częstość występowania jest nieznana. U pacjentów, u których w wywiadzie stwierdza się schorzenia wpływające na serce lub ciśnienie tętnicze, należy szczególnie starannie rozważyć zasadność stosowania arypiprazolu.
Wzrost i rozwój	W badaniach na zwierzętach stwierdzono, że arypiprazol wywiera wpływ na płód. Nie wiadomo, czy u ludzi arypiprazol stwarza ryzyko zaburzeń rozwojowych i działań toksycznych.
Obniżony poziom prolaktyny (hormonu pobudzającego wydzielanie mleka) we krwi u dzieci i młodzieży (Obniżone stężenie prolaktyny u dzieci i młodzieży)	W badaniach klinicznych z udziałem dzieci i młodzieży (w wieku poniżej 18 lat) leczonych arypiprazolem stwierdzano obniżony poziom prolaktyny we krwi zarówno u dziewcząt, jak i u chłopców.
Trudności z przełykaniem (dysfagia)	Ze stosowaniem leków przeciwpsychotycznych, w tym arypiprazolu, wiąże się występowanie dysfagii (częstość nieznana).
Stosowanie u pacjentów z alergiami pokarmowymi na cukry lub nietolerancją pokarmową cukrów (nietolerancja laktozy)	Arypiprazolu nie należy stosować u pacjentów cierpiących na nietolerancję laktozy lub alergię na laktozę, gdyż lek ten zawiera laktozę.
Pacjenci z zaburzeniem afektywnym dwubiegunowym typu I ze współistniejącym zespołem nadpobudliwości psychoruchowej z deficytem uwagi (Współistnienie ADHD)	U pacjentów cierpiących na zaburzenie afektywne dwubiegunowe typu I często współwystępuje ADHD (zaburzenie charakteryzujące się trudnościami w skupieniu uwagi i nadpobudliwością psychoruchową). Dostępne są bardzo ograniczone dane dotyczące bezpieczeństwa stosowania arypiprazolu łącznie z lekami stosowanymi w leczeniu ADHD (zwanymi stymulantami, np. metylfenidat), w związku z czym leki te należy stosować z zachowaniem wyjątkowej ostrożności.
Interakcje z innymi lekami (Interakcje lekowe)	Arypiprazol może nasilać działanie leków stosowanych w celu obniżenia ciśnienia tętniczego. W przypadku stosowania arypiprazolu łącznie z pewnymi lekami może być konieczna zmiana jego dawki. Jest to szczególnie ważne, przy stosowaniu z następującymi lekami: • Leki stosowane w celu wyrównania rytmu serca. • Leki przeciwdepresyjne lub preparaty ziołowe stosowane w leczeniu depresji i lęku. • Leki przeciwgrzybicze. • Niektóre leki stosowane w leczeniu zakażenia HIV. • Leki przeciwdrgawkowe stosowane w leczeniu padaczki. Leki zwiększające stężenia serotoniny: tryptany, tramadol, tryptofan, tzw. wybiórcze inhibitory

Plan Zarządzania Ryzykiem Arypiprazol

	wychwytu zwrotnego serotoniny (np. paroksetyna i fluoksetyna), trójpierścieniowe leki przeciwdepresyjne (np. klomipramina, amitryptylina), petydyna, ziele dziurawca i wenlafaksyna. Leki te zwiększają ryzyko wystąpienia działań niepożądanych.
Stosowanie u pacjentów w podeszłym wieku, szczególnie jeśli występują u nich zaburzenia psychiatryczne w przebiegu otępienia (Zwiększona śmiertelność i zwiększona częstość występowania udaru mózgu u pacjentów w podeszłym wieku cierpiących na otępienie)	Pacjenci w podeszłym wieku wykazują większą wrażliwość na arypiprazol niż pacjenci młodszy. W badaniach klinicznych z udziałem pacjentów w podeszłym wieku cierpiących na zaburzenia psychiatryczne związane z otępieniem stwierdzono, że chorzy ci narażeni są na wysokie ryzyko zdarzeń sercowo-naczyniowych i zgonu, jeśli są leczeni arypiprazolem.
Uzależnienie od hazardu (Patologiczny hazard)	U pacjentów leczonych arypiprazolem opisywano przypadki uzależnienia od hazardu (hazardu patologicznego) (częstość nieznana) i to bez względu na to, czy dany pacjent w przeszłości uprawiał hazard, czy też nie. Pacjenci, u których stwierdzono w przeszłości patologiczny hazard, mogą być narażeni na zwiększone ryzyko i powinni być uważnie monitorowani.
Reakcja polekowa która może powodować uczucia wielkiej radości, senność, niezgrabność, niepokój, zwłaszcza ruchowy, uczucie upojenia alkoholowego, gorączkę, pocenie się lub sztywnością mięśni (zespół serotoninowy)	W trakcie leczenia arypiprazolem opisywano przypadki zespołu serotoninowego (częstość nieznana). Pacjenci przyjmujący jednocześnie inne leki mogące wywoływać ten zespół mogą być narażeni na zwiększone ryzyko.
Zdarzenia niepożądane dotyczące wątroby	U pacjentów leczonych arypiprazolem opisywano przypadki zaburzeń wątroby, np. niewydolności wątroby, żółtaczkę, zapalenia wątroby i wzrostu poziomu enzymów wątrobowych. Częstość występowania jest nieznana.

Brakujące informacje

Zagrożenie	Co już wiadomo
Stosowanie u dzieci i młodzieży	Brak wystarczających informacji na temat stosowania arypiprazolu u dzieci i młodzieży. Stosowanie arypiprazolu jest zatem niezalecane u pacjentów z zaburzeniem afektywnym dwubiegunowym w wieku poniżej 13 lat oraz pacjentów ze schizofrenią w wieku poniżej 15 lat. Młodszy pacjenci są narażeni na zwiększone ryzyko działań niepożądanych podczas stosowania arypiprazolu.

Plan Zarządzania Ryzykiem

Arypiprazol

Stosowanie w trakcie ciąży i podczas karmienia piersią	Jeśli pacjentka jest w ciąży lub przypuszcza, że może być w ciąży, powinna poradzić się lekarza przed zastosowaniem tego leku. Arypiprazol nie był badany u kobiet w ciąży. U niektórych dzieci, których matki podczas ciąży przyjmowały arypiprazol, stwierdzano wady wrodzone, choć nie ma pewności, że wady te zostały wywołane przez ten właśnie lek. W badaniach na zwierzętach laboratoryjnych nie udało się wykluczyć, że arypiprazol może powodować problemy rozwojowe u nienarodzonych dzieci. U noworodków, których matki stosowały arypiprazol w ostatnim trymestrze ciąży (w ostatnich trzech miesiącach ciąży) stwierdzano następujące objawy: drżenie, sztywność mięśni i(lub) osłabienie, senność, pobudzenie, trudności z oddychaniem oraz trudności związane z karmieniem. Arypiprazol przenika do mleka kobiecego. Pacjentki należy poinformować, że jeśli przyjmują arypiprazol, nie powinny karmić piersią.

VI.2.5 Podsumowanie środków minimalizacji ryzyka dla poszczególnych niepokojących kwestii dotyczących bezpieczeństwa

Każdy lek posiada charakterystykę produktu leczniczego (ChPL), w której lekarz, farmaceuta i inny fachowy pracownik służby zdrowia może znaleźć informacje szczegółowe na temat sposobu stosowania danego leku oraz na temat zagrożeń i zaleceń dotyczących sposobu ich minimalizacji. Skrócona i napisana w sposób odpowiedni dla przeciętnego pacjenta wersja charakterystyki produktu leczniczego dostępna jest w postaci ulotki dołączonej do opakowania. Środki wymieniane w tych dokumentach określane są mianem rutynowych środków minimalizacji ryzyka.

Lek ten posiada specjalne warunki i ograniczenia dotyczące bezpiecznego i skutecznego stosowania (dodatkowe środki minimalizacji ryzyka).

Zagrożenia, których dotyczą wspomniane dodatkowe środki minimalizacji ryzyka, to:

Zaburzenia mózgu cechujące się patologicznymi ruchami mimowolnymi (zespół pozapiramidowy), w tym ruchami mimowolnymi (repetytywnymi), głównie w obrębie ust i języka (dyskinezy późne)

Środek (środki) minimalizacji ryzyka

Cel i uzasadnienie:

Informowanie pacjentów i fachowego personelu medycznego o ryzyku wystąpienia zespołu

Plan Zarządzania Ryzykiem

Arypiprazol

pozapiramidowego (w tym dyskinez późnych), aby całkowicie zapobiec ich wystąpieniu lub zmniejszyć prawdopodobieństwo ich wystąpienia.

• Pacjentom i ich opiekunom, a także lekarzom będą zapewniane materiały edukacyjne objaśniające sposób bezpiecznego stosowania omawianego leku przez okres do 12 tygodni w leczeniu epizodów maniакаlnych o nasileniu umiarkowanym do ciężkiego w przebiegu zaburzenia afektywnego dwubiegunowego typu I u młodzieży w wieku 13 lat i starszej:

Pakiet informacyjny zawierający charakterystykę produktu leczniczego, ulotkę dla pacjenta oraz materiał edukacyjny dla fachowego personelu medycznego, a także materiał edukacyjny dla pacjentów i ich opiekunów zostanie dostarczony.

Kluczowe informacje:

- krótkie wprowadzenie na temat wskazania arypiprazolu oraz intencji przygotowania materiału.
- wytyczne podkreślające, że wskazany przedział wiekowy to 13 do 17 lat oraz, że arypiprazol *nie jest* zalecany do stosowania u pacjentów w wieku poniżej 13 lat (ze względów bezpieczeństwa).
- wytyczne w zakresie zalecanej dawki, wynoszącej 10 mg/dobę z informacją, iż nie wykazano poprawy skuteczności terapii przy zastosowaniu wyższych dawek.
- informacja na temat działań niepożądanych przy stosowaniu dawek przekraczających 10 mg/dobę, szczególnie działań niepożądanych związanych z wystąpieniem zespołu pozapiramidowego.
- przypomnienie skierowane do fachowego personelu medycznego o konieczności edukowania pacjentów i dystrybuowania materiału edukacyjnego dla pacjenta.
- informacja dla pacjentów, aby ci informowali lekarza o wszelkich zaburzeniach przed rozpoczęciem leczenia oraz o tym, aby nie leczyli samodzielnie żadnych objawów bez konsultacji z lekarzem prowadzącym.

Senność i zmęczenie

Środek (środki) minimalizacji ryzyka

Cel i uzasadnienie:

Informowanie pacjentów i fachowego personelu medycznego o ryzyku wystąpienia senności i zmęczenia, aby całkowicie zapobiec ich wystąpieniu lub zmniejszyć prawdopodobieństwo ich wystąpienia.

• Pacjentom i ich opiekunom, a także lekarzom będą zapewniane materiały edukacyjne objaśniające sposób bezpiecznego stosowania omawianego leku przez okres do 12 tygodni w leczeniu epizodów maniакаlnych o nasileniu umiarkowanym do ciężkiego w przebiegu zaburzenia afektywnego dwubiegunowego typu I u młodzieży w wieku 13 lat i starszej:

Pakiet informacyjny zawierający charakterystykę produktu leczniczego, ulotkę dla pacjenta oraz materiał edukacyjny dla fachowego personelu medycznego, a także materiał edukacyjny dla pacjentów i ich opiekunów zostanie dostarczony.

Kluczowe informacje:

- krótkie wprowadzenie na temat wskazania arypiprazolu oraz intencji przygotowania materiału.
- wytyczne podkreślające, że wskazany przedział wiekowy to 13 do 17 lat oraz, że arypiprazol *nie jest* zalecany do stosowania u pacjentów w wieku poniżej 13 lat (ze względów bezpieczeństwa).
- wytyczne w zakresie zalecanej dawki, wynoszącej 10 mg/dobę z informacją, iż nie wykazano poprawy skuteczności terapii przy zastosowaniu wyższych dawek.
- informacja na temat działań niepożądanych przy stosowaniu dawek przekraczających 10 mg/dobę, szczególnie działań niepożądanych związanych z wystąpieniem senności i zmęczenia

Plan Zarządzania Ryzykiem

Arypiprazol

- przypomnienie skierowane do fachowego personelu medycznego o konieczności edukowania pacjentów i dystrybuowania materiału edukacyjnego dla pacjenta.
- informacja dla pacjentów, aby ci informowali lekarza o wszelkich zaburzeniach przed rozpoczęciem leczenia oraz o tym, aby nie leczyli samodzielnie żadnych objawów bez konsultacji z lekarzem prowadzącym.

Zwiększenie masy ciała

Środek (środki) minimalizacji ryzyka

Cel i uzasadnienie:

Informowanie pacjentów i fachowego personelu medycznego o ryzyku wystąpienia zwiększenia masy ciała, aby całkowicie zapobiec jego wystąpieniu lub zmniejszyć prawdopodobieństwo jego wystąpienia.

- Pacjentom i ich opiekunom, a także lekarzom będą zapewniane materiały edukacyjne objaśniające sposób bezpiecznego stosowania omawianego leku przez okres do 12 tygodni w leczeniu epizodów maniакаlnych o nasileniu umiarkowanym do ciężkiego w przebiegu zaburzenia afektywnego dwubiegunowego typu I u młodzieży w wieku 13 lat i starszej:

Pakiet informacyjny zawierający charakterystykę produktu leczniczego, ulotkę dla pacjenta oraz materiał edukacyjny dla fachowego personelu medycznego, a także materiał edukacyjny dla pacjentów i ich opiekunów zostanie dostarczony.

Kluczowe informacje:

- krótkie wprowadzenie na temat wskazania arypiprazolu oraz intencji przygotowania materiału.
- wytyczne podkreślające, że wskazany przedział wiekowy to 13 do 17 lat oraz, że arypiprazol *nie jest* zalecany do stosowania u pacjentów w wieku poniżej 13 lat (ze względów bezpieczeństwa).
- wytyczne w zakresie zalecanej dawki, wynoszącej 10 mg/dobę z informacją, iż nie wykazano poprawy skuteczności terapii przy zastosowaniu wyższych dawek.
- informacja na temat działań niepożądanych przy stosowaniu dawek przekraczających 10 mg/dobę, szczególnie działań niepożądanych związanych z wystąpieniem zwiększenia masy ciała (zalecane monitorowanie).
- przypomnienie skierowane do fachowego personelu medycznego o konieczności edukowania pacjentów i dystrybuowania materiału edukacyjnego dla pacjenta.
- informacja dla pacjentów, aby ci informowali lekarza o wszelkich zaburzeniach przed rozpoczęciem leczenia oraz o tym, aby nie leczyli samodzielnie żadnych objawów bez konsultacji z lekarzem prowadzącym.

Stosowanie u dzieci i młodzieży

Środek (środki) minimalizacji ryzyka

Cel i uzasadnienie:

Informowanie pacjentów i fachowego personelu medycznego o ryzyku związanym z zapisywaniem arypiprazolu pacjentom w wieku poniżej 13 lat przy leczeniu epizodów maniакаlnych w przebiegu zaburzenia afektywnego dwubiegunowego typu I, aby zapobiec wystąpieniu lub zmniejszyć prawdopodobieństwo wystąpienia działań niepożądanych, w szczególności związanych z wystąpieniem zwiększenia masy ciała (włącznie z zaleceniem monitorowania pacjentów), objawów pozapiramidowych,

Plan Zarządzania Ryzykiem

Arypiprazol

senności, zmęczenia.

• Pacjentom i ich opiekunom, a także lekarzom będą zapewniane materiały edukacyjne objaśniające sposób bezpiecznego stosowania omawianego leku przez okres do 12 tygodni w leczeniu epizodów maniакаlnych o nasileniu umiarkowanym do ciężkiego w przebiegu zaburzenia afektywnego dwubiegunowego typu I u młodzieży w wieku 13 lat i starszej:

Pakiet informacyjny zawierający charakterystykę produktu leczniczego, ulotkę dla pacjenta oraz materiał edukacyjny dla fachowego personelu medycznego, a także materiał edukacyjny dla pacjentów i ich opiekunów zostanie dostarczony.

Kluczowe informacje:

- krótkie wprowadzenie na temat wskazania arypiprazolu oraz intencji przygotowania materiału.
- wytyczne podkreślające, że wskazany przedział wiekowy to 13 do 17 lat oraz, że arypiprazol *nie jest* zalecany do stosowania u pacjentów w wieku poniżej 13 lat (ze względów bezpieczeństwa).
- wytyczne w zakresie zalecanej dawki, wynoszącej 10 mg/dobę z informacją, iż nie wykazano poprawy skuteczności terapii przy zastosowaniu wyższych dawek.
- informacji na temat działań niepożądanych przy stosowaniu dawek przekraczających 10 mg/dobę, szczególnie działań niepożądanych związanych z wystąpieniem zespołu pozapiramidowego, senności/zmęczenia oraz zwiększenia masy ciała (zalecane monitorowanie).
- przypomnienie skierowanego do fachowego personelu medycznego o konieczności edukowania pacjentów i dystrybuowania materiału edukacyjnego dla pacjenta.
- informacja dla pacjentów, aby ci informowali lekarza o wszelkich zaburzeniach przed rozpoczęciem leczenia oraz o tym, aby nie leczyli samodzielnie żadnych objawów bez konsultacji z lekarzem prowadzącym.

VI.2.6 Przewidywany plan rozwoju po wydaniu pozwolenia (jeśli dotyczy)

Nie są planowane żadne prace rozwojowe po wydaniu pozwolenia.

VI.2.7. Podsumowanie zmian wprowadzonych do planu zarządzania ryzykiem w porządku chronologicznym

Nie dotyczy.

Odwolania

1. Dorland WAN. Dorland's Illustrated Medical Dictionary. 30th ed., W.B. Saunders Company, 2003
2. Merck Manual Professional. Bipolar Disorders (last modified Dec 2013). http://www.merckmanuals.com/professional/psychiatric_disorders/mood_disorders/bipolar_disorders.html. Date of the site visited: 24-6-2014.
3. Merck Manual Professional. Schizophrenia (last modified Dec 2013). http://www.merckmanuals.com/professional/psychiatric_disorders/schizophrenia_and_related_disorders/schizophrenia.html. Date of the site visited: 24-6-2014.

Plan Zarządzania Ryzykiem

Arypiprazol

4. Otsuka Pharmaceutical Europe Ltd. Abilify: EPAR - Product Information (Last updated on 12 Jun 2014).
http://www.ema.europa.eu/ema/index.jsp?curl=pages/medicines/human/medicines/000471/human_med_000619.jsp&mid=WC0b01ac058001d124. Date of the site visited: 24-6-2014.